

MARTIN HILSKÝ - ČESKÁ VIZE

(*1943) profesor anglické literatury, překladatel, pedagog, Praha

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz v neděli 11. října 2009

Kdybych měl do jedné věty shrnout svou představu české vize, viděl bych ji ve standardní a fungující občanské společnosti. Tento pojem bych se pokusil v nutném zjednodušení shrnout do následujících bodů:

- 1) **Svoboda**, lépe řečeno celý systém svobod, bez něhož není občanská společnost myslitelná.
- 2) **Demokracie jako politický systém**, který má (jak přesvědčivě prokázal i polistopadový vývoj) i svoje stinné stránky, ale lepší alternativa není k mání. Tento systém vždy předpokládá boj o politickou moc, ale nesmí se vyčerpat v často trapném hašteření politických stran, které vede pouze k jejich vzájemné diskreditaci. Smysl demokracie pro mne spočívá především v odpovědnosti vůči celému společenství. Tuto serióznost a odpovědnost mnohdy v současné politice postrádám, ale bez ní se politika stává pouhým politikařením. Součástí české vize pro mne je cesta od politikaření ke skutečně politice, která nenadřazuje zájmy stranické zájmům celého společenství. Víím, že zájmy celého společenství lze vykládat různým způsobem a že různost názoru neodmyslitelně k demokracii patří. Kvalita demokracie však záleží na tom, jak důstojně (či nedůstojně) se s růzností názorů vyrovnává.
- 3) **Bezpečnost**, to znamená vize světa bez válek, terorismu a dalších forem násilí. Od této vize světa bez násilí se odvíjí (mimo jiné) zahraničně politická orientace naší země (naše členství v NATO, naše účast na protiteroristické politice, atp.).
- 4) **Naše členství v EU**. Pokládám je za určující faktor naší politické identity přítomné i budoucí. Všechny problémy spjaté s naším členstvím v EU (především ekonomické) je třeba i nadále trpělivě řešit v rámci EU a usilovat o to, aby Česko měla v evropském společenství národů důstojnou pozici.
- 5) **Prosperita**. Vizi prosperity české společnosti jako celku chápu jako ekonomický předpoklad fungující občanské společnosti. Prosperita souvisí s lidskou spokojeností, pocitem štěstí a naděje. Její děletrvajícím nedostatek má jen neblahé politické důsledky.
- 6) Prosperita hospodářská není podle mého soudu myslitelná bez **prosperity duchovní a kulturní**. Obojí se vzájemně podmiňuje. Vzdělanost českých lidí pokládám za nesmírně cenný kapitál. Péče o vzdělanost je nejlepší dlouhodobá investice do budoucnosti. Hodnota této investice není zatím v naší politice náležitou měrou reflektována. Z mého pohledu plýtváme tím nejcennějším, co máme – mozkovým potenciálem. Podstatnou součástí české vize by podle mého soudu měla být dlouhodobá a systematická péče o vzdělanost. Nejde přitom jen o vědu a výzkum, oblasti u nás nepochopitelně nedoceňované, ale také o vzdělanost humanitní, jejíž význam pro občanskou společnost je nezastupitelný. Bez prosperující vědy a umění není plnohodnotná občanská společnost myslitelná.
- 7) **Ekologie. Péče o přírodu a životní prostředí** je pro mne další prioritou české vize, v tomto případě jde však zároveň o osud celé planety. Nejde jen o to, co se děje s krajinou, v níž žijeme. V sázce není jen kvalita našich životů. Vše zdá se nasvědčovat tomu, že jde o naše budoucí bytí a nebytí.
- 8) **Politická kultura**. Úpadek politické kultury v Čechách je takového rozsahu, jaký nikdo v listopadu 1989 nepředpokládal. Korupce jistě existuje ve všech státech světa, ale vždy v různé míře a intenzitě. Míra korupce v Čechách je taková, že v očích většiny lidí snižuje respekt a váhu i tak klíčové demokratické instituce, jako je parlament. Ztráta důvěry v demokratické instituce je neslučitelná s občanskou společností a může vést k nezájmu o politiku, k lhostejnosti a apatii. Účinná antikorupční opatření pokládám za nutnou součást občanské společnosti.

9) Součástí vize budoucnosti by měla být snaha o „**ekologii politiky**“, to jest o prosazování elementárních etických principů v politice. To je problém sice staronový, ale vždy aktuální.

10) **Obyčejná lidská slušnost a zdravý rozum** jsou hodnoty, o nichž se příliš nemluví, přesto jsou obecným předpokladem fungující občanské společnosti. Nelze je nařídit žádným výnosem, ale je třeba o ně usilovat, jakkoli se toto úsilí může jevit zbytečné. Ani takové hodnoty by, myslím, „česká vize“ neměla ztrácet ze zřetele. Problém samozřejmě je, jak konkrétně postupovat. Je daleko snadnější spřádat vize, než prosadit něco dobrého v praktické politice. Dobrá každodenní politika se však bez vize neobejde, vždy ji nějakým, třeba nevysloveným způsobem obsahuje.

*ČESKÁ VIZE = deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti
KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva,
poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního
cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.*